Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: smikbr.ru/zaman

ЗАМАН

Геуюрге кюн, абустолну ал айы (ноябрь) 24, 2026 жыл

№ 141 (21810)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ — ВРЕМЯ — ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЕНГЕШ

Къурулушланы бардырыу ишле селеймейдиле

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков болжалдан алгъа чакъырылгъан кенгешде сёз социал мекямланы къурулушларыны бла инфраструктураны къурауну, жангыртыуну эмда тынгылы ремонт этиуню юслеринден баргъанды.

Республиканы оноучусу быйыл миллет проектлеге кёре бардырылгъан ишлени планына 100-ге жуукъ объект киргенин эсгертгенди.

Кенгешге къатышханла, Нальчикде жангы онкология диспансерни къурулушун эмда багъыу шахаркъны тийресинде жол инфраструктураны къурауну ахырына жетдирирге кереклисин чертип, аны амалларын сюзгендиле.

Белгиленнгенича, «Россия» араны Нальчикде бёлюмюн къурау жаны бла иш да андан ары бардырылады. Объектледе къурулуш ишлеге къаты контроль этилгенлей турады, деп билдиреди КъМР-ни Башчысыны МАХ-да каналында.

Парламент

Эм уллу жетишим – жаш адамланы ышаныулукъларыды

КъМР-ни Парламентини депутатларыны «Биринчилени атламлары» жаш тёлю биригиуню регион бёлюмюню бютюнда тири келечилери бла жыйылыуу ачыкъ ушакъ халда баргъанды.

Ёсюп келген тёлю бла тюбешиуге законла чыгъарыучу органны башчысы **Татьяна Егорова**, аны орунбасары **Жанатайланы Салим**, Билим бериу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла комитетни таматасы **Нина Емузова**, Маданият, граждан обществону институтларын айныгыу эм информация политика жаны бла комитетни башчысы **Текуланы Амырбий**, Урунуу, социал политика, саулукъ сакълау эм ветеранланы ишлери жаны бла комитетни таматасы **Хусейн Кажаров**, депутатла **Алтууланы Аслан**, **Герман Шевчук**, **Ислам Зихов** эм башхала къатышхандыла.

Аны ача, Нина Емузова быллай тюбешиуле тёлюлени араларында байламлыкъланы къураргъа, бир бирлери бла танышыргъа себеп болгъанларын белгилегенди. «Бюгюн а ачыкъ ушакъ бардырып, сизни бирикдирген организация къаллай иш тамамлагъанын сюзерге жыйылгъанбыз»,-дегенди ол.

Татьяна Егорова залда олтургъан жашланы бла къызланы асламы Парламент бардырган жыйылыулагъа тири къатышханларын белгилегенди.

- Бюгюн а жууугъуракъ танышып, сиз Парламентге салыннган борчланы юслеринден толуракъ билирсиз, биз да сизге тынгылырбыз деп ышанама. «Биринчилени атламлары» къуралгъанлы кёп заман озмагъанды, болсада къысха кезиуде аны даражасы ёсгенди, жаш адамла сюйюп къошулгъан къымылдаугъа бурулгъанды. Сиз ёсюп келген тёлюню юйретиу эм айныгыу жаны бла магъаналы программала тамамлайсыз, жаш адамланы башламчылыкъларына болушлукъ къырал даражада этиледи. Алай бла организация граждан институтланы арасында кесине тийишли жер алгъанды,-дегенди спикер.

Республикада организацияны иши кенгергенин, аны бёлюмлери шахарлада бла элледе къуралгъанларын, ол а регионну жаш тёлюсюне ёсерге, айныргъа, аны бла бирге уа жангы билим алыргъа, сейир, атлары белгили адамла бла тюбеширге, аланы сынауларына юйренирге онг бергенин чертгенди Парламентни таматасы.

Ахыры 2-чи бетдеди.

«Район ышаннгылы айныйды, битеу белгиленнген жумушла тамамланадыла»

КъМР-ни Парламентини президиумуну тышында бардырылгъан кенгешинде «комитетни сагъатында» Черек районну социал-экономика айныуу сюзюлгенди. Кенгеш Законла жарашдырыу эм жер-жерли самоуправленияны соруулары жаны бла комитетни башламчылыгъы бла къуралгъанды, деп билдиргендиле Парламентни пресс-службасындан.

Депутатланы Черек районнга ишчи жолоучулукълары Герпегеж эм Аушигер элледен башланнганды. Парламентарийле миллет проектлени эм регион программаланы чеклеринде ишлетилген эмда жангыртылгъан социал эм транспорт инфраструктура бла шагъырей болгъандыла.

МЕКТЕП ТЫНГЫЛЫ БОЛГЪАНДЫ

Биринчиден, депутатла Герпегежде Кючмезланы А.Т. атлы орта школда тохтагъандыла. Аны мекямы 40 жыл мындан алгъа ишлетилгенди, аны тапландырыу жумушла «КъМР-де билим бериуню школ системасын жангыртыу» регион проектни чеклеринде бардырылгъандыла. Энди анда 160 окъучугъа жер барды.

Мекямны башы, битеу инженер ызла алышыннгандыла, жангы терезеле, эшикле салыннгандыла. Ашханагъа жангы оборудование келтирилгенди. Сабийлени къоркъусузлукъларына бла тап болумла къураугъа энчи эс бурулгъанды.

- Быллай жангыртыула школну тыш сыфаты бла бирге билим бериуню халын да тюрлендиргендиле. Сабийле жарыкъ, жылы эм къоркъуусуз отоулада окъусала, билим алыргъа, айныргъа бютюнда бек итинедиле,- дегенди Парламентни башчысы **Татьяна Егорова**.

ЖАНГЫ КЁПЮР

Ызы бла парламентарийле «Къоркъуусуз эм тынгылы жолла» миллет проектни болушлугъу бла хайырланыугъа берилген объектлени болумларын кёргендиле. Аладан бири Хеу черекде кёпюрдю. Элни Холам орамын байлагъан кёпюр ырхыдан сора жараусуз халгъа жетген эди. Адамлагъа къоркъуулу да болгъан эди. Жангысы уа къоркъуусузлукъну шёдюгю излемлери эмда былайдан ётген машиналаны саны эсге алынып ишленнгенди. Ол Герпегежни жашаунда артыкъда магъаналы жумуш болгъанды.

«КъМР-ни транспорт инфраструктурасын тынгылы айныгыу» къырал программаны чеклеринде элни ара орамлары да тапландырылгъандыла: тыш сыфаты тюрленнгени бла бирге жоллада чырмаусуз эм къоркъуусуз жюрюрча болгъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Фестиваль

Ана тилибиз, тёрелерибиз да жюрютюлюп турурча

Газетибиз билдире келгенича, быйыл «Ана тилим - жаным-тиним, мени дуниям» фестиваль-эришиуню малкъар тил бла адабият бёлюмю кесини ишин Биринчи Чегемни ючюнчю номерли мектебинден башлагъанды. Кезиую къолгъа алгъанла уа Зольск районда Кичибалыкъ элни келечилери болгъандыла.

Ол кюн хауа болумла окъуна элни байрамына къуугъанганча эдиле. Жюрини келечилерин а элге кирген жерде, таулу жамычыла кийип, атла бла чыкъгъан жашчыкъла бла бирге элни администрациясына кёп жылланы башчылыкъ этип тургъан, жамауатда хурмети жюрюген Гуртуланы Малик, таматаланы советини башчысы Ёлмезланы Магомет, Кичибалыкъны администрациясыны бюгюннгю башчысы Бапыналаны Лейля, мектепни директору Умарланы Динара, къоншулукъда тургъан эллени мектеплериндан устазла, башхала да келгендиле.

Хар заманда да быллай, ана тилибизге, адет-тёрелерибизге аталгъан байрам баргъан мектепге келсенг, анда сабийлени кёллери жарыгъанларын, ала бу жумушха сюйюп къатышханларын кёрсенг эмда сезсенг, кёлюнг кётюрюлмей къалмайды. Бу жол да биз кичибалыкъчы жашчыкъланы бла къызчыкъланы къонакълагъа алгъышлары, тепсеулери, жарыкъ жырлары бла тюбегенлерине, адетибизде тёребизде болуучусуча, аланы аланы белгилерге сюерик эдик. Нек дегенде къайсы сабий да ёсген элини тарыхын неда миллетини Мечи улуча айтхылыкъ адамларын билсе, ол халкъны ючюн кюреширге, аны таянчагъы болургъа талпынырыкъды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

АЛГЪЫШЛАУ

«Салыннган борчланы мындан ары да бет жарыкълы толтурлугъугъузгъа ишексизме»

21 ноябрь Россейни Налог органларында ишлегенлени кюнюдю. Аны бла байламлы КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Къабарты-Малкъар Республиканы налог органларында ишлегенлени бла ветеранланы байрамлары бла алгъышлагъанды.

«Налог служба Россей Федерацияны къыралгъа оноу этиу ишде магъаналы къурамларындан бириди. Битеу бюджетлени къолайлыкълары, экономикада бла социал бёлюмде уллу программаланы жетишимли бардырыу, предпринимательлени санына къошула барыу, адамларыбызны жашауларын игилендириу да сизни бет жарыкълы урунганыгъызгъа кёре боладыла.

Бир бирни ангылап ишлегенигизни, бийик билимигизни бла усталыгъыгъызны, ишигизге жууаплы кёзден къарагъаныгъызны хайырындан къыралны казнасына бла республиканы бюджетине налогладан не къадар кёп тюшюрюуню борчу жетишимли тамамланады.

Арт жыллада сиз шёндюгю амалланы, битеу дунияны эмда Ата журтубузну алчы сынауларын тири хайырланасыз. Ол а инсанларыбызны, бизнесни бла къыралны араларында байламлыкъланы кючлерге, боюнугъузгъа салыннган борчланы бютюн тынгылы толтурургъа онг береди.

Ишигизге жууаплы кёзден къарап, аны тынгылы толтургъаныгъыз, анга кертичилилей къалгъаныгъыз ючюн да сизге жюрек ыразылыгъымы билдирирге сюеме. Боюнугъузгъа салыннган борчланы мындан ары да бет жарыкълы толтурлугъугъузгъа, туугъан Къабарты-Малкъарыбыз, Ата журтубуз да айнырлары ючюн жигер урунуругъузгъа ишеклигим жокъду. Барыгъызгъа да кийик саулукъ, ырахатлыкъ да тежейме. Бар игиликле да сизни болсунла!» - деп айтылады КъМР-ни Башчысыны алгъышлауунда.

Эл мюлк

Кюзлюклени себедиле

Муниципалитетледен билдиргенлерине кёре, Къабарты-Малкъарда кюзлюкле 47 минг гектарда себилгендиле, ол планнга салыннган урлукъ себиуден 77 процентди. Ол жаны бла ишлени тирилиги былтыргъы жылдачады. Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы **Казбек Коковну** МАХ-да каналында айтылынады.

Сагъынылгъан кенгликде будай 29,6 минг гектарда себилгенди, рапс 10,8 минг гектарда, арпа 6,3 минг гектарда, къалгъаны жашил ашлыкъгъа деп салыннган кюзлюкледиле.

Битеу бирге алып айтханда, урлукъ себиу иш ахшы агротехника заман болжалгъа тийишлиликде бардырылады. Аны заманында тамамлау битимлени айныуларына тап болумланы къураргъа эмда алагъа къыш айладан тийишлисича чыгъаргъа онг береди.

Къармашыулукъ

Жолланы – тохташдырылгъан мардалагъа

Къабарты-Малкъарда «Инфраструктураны жашау ючюн» миллет проектни жашауда бардырыу бла байламлы республиканы туристле келген жерлерине жолланы тапландырыу ишле тохтамай бардырыладыла, деп билдиреди КъМР-ни Башчысы **Казбек Коковну** МАХ-да каналында.

Узунлугъу 25 километр болгъан Экинчи Чегем-Булунгу автомобиль жолда къурулуш ишле бошала турадыла. Салайда мында 2022 жылдан бери 40 километр автомобиль жолну жангыртхандыла. Андан сора 14 кёпюрге тынгылы ремонт этилгенди, бир къауму жангыдан ишленнгенди. Бюгюнлюкде къурулушчула жолланы эки жанын зыгыр къуюп, жарашдыра турадыла.

Бу жол Чегем чучхурлагъа, Акъ-Топуракъ бла аугъан ауушха, Чегем тарына, парадромла бла учхан сыртха эм туристле аслам жюрюген башха жерлеге элтеди. Дагъыда бужол бла бийик тау эллеге – Эл-Тюбюне бла Булунгугъа – барыргъа боллукъду, ол тийреледе да жолоучулагъа деп маршрутла бардыла.

Андан сора да, быйыл Малка-Ингушли автомобиль жолну 12 километр алгъан эки участогу тохташдырылгъан мардалагъа келишдирилгендиле. Бу трасса бла «Долина нарзанов» экопаркга эм адамланы саулукъларына жарагъан Жылы-Суугъа, ол тийреледе болгъан чучхурлагъа эм башха турист маршрутлагъа жетерге боллукъду.

Жолланы тапландырыу къоркъуусузлукъну жалчытыргъа себеплик этеди, адамлагъа транспорт бла жюрюген тынч болады эм жолоучула аслам келирча онгла къураладыла, деп айтылады билдириуде.

Жазылыу-2027

«Газетсиз къалыу хар бирибизге да жарсыулуду эмда айыплыды»

Малкъар адабиятны мурдорун салгъан Мечиланы Кязимни туудугъу, жамауат ишлеге тири къатышып тургъан Мечиланы Таука «Заман» бла да шуёхлукъ жюрютеди. Ана тилибизде чыкъгъан жангыз газетни юсюнден ол былай айтады:

«Мен сагъыш этгенден, хар миллет басма органны да тамблагъы кюню ёз халкъы бла байламлыгъы къалай болгъанына кёре къураллыкъды. Аны айтханым, шёндю халкъ билирге сюйген затын телефонларында да табып къояды. Аллай заманда, эришмеклик уллу болгъанда, газет миллетибизни жарсыуларын ачыкълау бла, атларын мында тышында да айтдыргъан инсанларыбызны юслеринден жазыу бла сакъларгъа боллукъду окъуучусун.

Кёп жылланы партия къуллукълада, башха жерледе да ишлеп келгенме эмда халкъ бла байламлыкъны къаты тутмасанг, не иш да оюлуп кетгенине тюшюннгенме. Бюгюнлюкде кёпле, заманны къытлыгъыны хатасындан, къысха билдириулени окъургъа излейдиле. Алай ол бек осал къылыкъды. Аллай шартланы 90 проценти адамны эсинде сакъланмайды. Халкъда айтыучулай, бир къулакъгъа кирип, экинчисинден чыгъып кетеди. Уллу статьяланы бла очерклени керекди окъургъа. Бютюнда ана тилибизде чыкъгъанланы. «Заман» газет ол жаны бла бизни тамблагъы кюнюбюзню мурдору болгъанын белгилерге сюеме.

Тилибиз бла байламлы хал шёндю артыкъ доюн болмагъанын билесиз. Миллетни иги кесеги ана тилинде оюмун тийишлисича ангылаталмайды, артыкъда жаш тёлю. Аны себепли ата-аналаны, аппаланы бла ынналаны ана тилибизде чыкъгъан газетни жаздырыргъа чакъырама.

Ана тили болмагъан миллет ол миллет тюйюлдю. Ол жуукъ заманда «жутулуп» къалыргъа боллукъду. «Заман» газет а тилибизни сакълауруду. Келигиз, уллу кёллю болмай, анга жазылыргъа ашыгъайыкъ. Ансыз къалыу хар бирибизге да жарсыулу эмда айыплы ишди».

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат жазып алгъанды.

Бизни индексибиз – П 5893

«Ариу къылыкълыланы кёрюрге сюе эсенг, Къабарты-Малкъаргъа бар»

3 бет

Гитчеликден окъуна хунерликлерин кёргюзтюрге алланып

4 бет

«Район ышаннгылы айныйды, битеу белгиленнген жумушла тамамланадыла»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

КЪАРЫНДАШЛА КАРДАНОВЛА АТЛЫ ШКОЛ

Парламентарийле андан ары Аушигерде къарындашла Кубати эм Кабард Кардановла атлы школгъа баргъандыла. Ала, Совет Союзну Жигитлерине школну арбазында орнатылгъан эсгертмеге гюлле салып, жерлешлерибизни кишиликлерине хурметликни, Ата журтха сюймекликни юлгюсюн кёргюзтгендиле.

Ызы бла депутатла школну агроклассы бла шагъырей болгъандыла. Этилген болушлукъну хайырындан окъуучула тинтиуле бардырыргъа онг тапхандыла: анда эл мюлк усталыкълагъа юйренирча шёндюгю амалла къуралгъандыла. Окъуучула агрономия, жерчиликде шёндюгю цифралы технологияла бла шагъырейленедиле.

Быллай энчи классла республикада кадрланы хазырлаугъа себеплик этгенлерин, элледе жаш адамла, усталыкъ алып, школдан сора республиканы агропромышленный комплексинде урунургъа боллукъларын белгилегендиле депутатла.

Ала устазла эм окъуучула бла да тюбешгендиле, школну ырысхы-техника болумун кёргендиле. Ызы бла школ музейде да болгъандыла. Мында уа къарындашла Кардановланы саугъалары, аланы жигитликлерини юслеринден архив документле эмда Аушигерни тарыхы бла байламлы шартла бардыла.

ЖАШАУ КЪОЛАЙНЫ ИГИЛЕНДИРИУГЕ – БАШ МАГЪАНА

Жыйылыу «Аушигер Сити» конференцзалда бардырылгъанды. Аны ишине Парламентни президиумуну депутатлары, КъМР-ни Башчысыны администрациясыны келечилери, эллени администрацияларыны таматалары эм башхала къатышхандыла.

Кенгешни ача, Татьяна Егорова президиумну эллеге бла шахарлагъа барып, жер-жерледе жыйылыула бардырыу хайырлыгъын кёргюзтгенин белгилегенди.

- Быллай тюбешиуле жер-жерледе не жарсыула болгъанларын билирге, аланы кетериу амалланы терен сюзерге, адамла бла ушакъла бардырыргъа, аланы къайгъыларына тынгыларгъа онг беремиле.

Бюгюн сюзюлген соруу магъаналыды. Халкъны жашау къолайын игилендириу барыбызны да борчубузду. Ол а социал-экономика болум бла байламлыды. Жер-жерлени айнытыу тохтаусуз бардырылгъан ишди, аны хар жаны бла да тамамларгъа керекди. Жетишимле уа власть органла къарыулу жерлени ачыкълап, тюз муратла сала, болгъан онгланы хайырлана билгенлерине кёре боладыла,-дегенди Татьяна Егорова.

Парламентни башчысы муниципал къуралыуланы не жаны бла да айнытыу жер-жерли самоуправленияны иши бла байламлы законла жангыртылгъан кезиуде бютюн уллу магъананы тутханын чертгенди.

- Шёндю оноула чыгъарыргъа, муниципалитетледе жашауну игилендирирге, адамлагъа ырахматлы болумла къураргъа, туристле бизге сюйюп келирча этерге, ол а бютюнда магъаналыды, битеу онгла къуралгъандыла. Черек район а Къабарты-Малкъарны инсанлары, башха регионладан къонакъла да сюйюп келген айбат жерледен бириди. Быллай оноула адамларыбызны, туугъан журтларында къалып, ишлерге, баш кечиндирирге да кёллендиредиле.

Бюгюн биз Черек районну бир ненча социал объектинде болгъанбыз. Аланы болумлары бла шагъырейленнгенден сора, район ышаннгылы айныйды, битеу белгиленнген жумушла бир бири ызындан тамамланадыла деп, шарт айталлыкъбыз. Алай кемчиликле да болурла. Бюгюн жетишимлени юслеринден билген бла бирге жарсыуланы да ачыкълап, аладан къутулууну жолларын да белгилербиз деп ышанама,- дегенди Татьяна Егорова.

Муниципалитетни 2021-2026 жыллада

социал-экономика болумуну юсюнден районну башчысы **Къулбайланы Алан** билдиргенди. Ол белгили этгенича, арт беш жылны ичинде районну экономика кёрюмдюлери ёсгендиле: бюджетни ёлчеми 74 процентге, кеси файдала уа 76 процентге.

- Ол а налог тёлеучюлени саны ёсгени, къошакъ ишчи жерле къуралгъанлары, муниципал мюлкге къыйматлы башчылыкъ этилгени, эл мюлк ишлеге къошулгъаны бла байламлыды. Айлыкъны тёлеуде да барды ёсюу,-дегенди ол.

Экономиканы асламын туризм, жарашдырыучу промышленность эм эл мюлк къурайдыла. Къулбайланы Алан аланы хар бирини юсюнден шартла келтирип айтханды.

Туризмни юсюнден айтханда, арт жылла къырал энчи иеле бла 34 проектни тамамлагъанды, туристлени саны 261 мингнге жетгенди. Мында жангычылыкъланы арасында навигаторну белгилерге боллукъду. Ол къонакълагъа Черек районну айбат, сейир жерлерини юслеринден билирге, солууну бютюнда ахшы этерге онг берликди.

Сёз сабийлени окъутууну, фахмуларын айнытыуну юслеринден да баргъанды. Ол санда школланы тынгылы жангыртыуну юсюнден да айтылгъанды. Районда билим бериую 15 учреждениясы барды, ол санда 12 школ, Жаш тёлюню бла сабийлени чыгъармачылыкъларыны арасы эм Деппуланы Х.С. атлы 2-чи номерли кадет школ-интернат, «Нюр» сабий сад. Белгиленнген кезиуде 7 школ тынгылы жангыртылгъанды, «Точка ростаны» 11 арасы ачылгъанды, спорт залла тап халгъа келтирилгендиле, школгъа дери билим бериу учреждениялада къошакъ халда 140 жер къуралгъанды. «Нюр» сабий садны тынгылы жангыртыу жумушла ахырына жетгендиле. Билим бериую игилендириую мадарлары андан ары бардырыладыла.

Муратланы юслеринден да билдиргенди районну башчысы. Ол санда районну битеу школларын жангыртыргъа белгиленеди.

Медицинаны игилендириу, аны онглары бла чырмаусуз хайырларыча мадарла къурау жаны бла жумушла да тамамланадыла. Аушигерде амбулатория, Къашхатауда уа тиширыуланы саулукъларын тинтген мекям ачылгъандыла. Ара район больницаны поликлиникасы, Жемталаны амбулаториясы тынгылы жангыртылгъандыла. Медицинагъа кардрланы хазырлау жумушла бардырыладыла: район больница врачла бла 98 процентге жалчытылыныпды.

Бабугентде амбулатория эм район больницаны ишлетирге деп борч салыннганды.

Районда тарыхны эм халкъланы энчиликлерин сакълау жаны бла ишле да тамамланадыла: маданият юйле ишлетиледиле эм тынгылы жангыртыладыла, библиотекала къураладыла, эсгертмеле тап халгъа келтириледиле.

Районда жолла, суу бла жалчытыу эм адамла бирге солугъан жерле жангыртыладыла. Белгиленнген кезиуде 11 жол тап халгъа келтирилгенди. Бу жумушлагъа 350 миллион сом къоратылгъанды.

- Жаш тёлюсюз районну айнытыргъа онг болмагъанын ангылайбыз. Ол себепден спорт бла кюреширча, фахмуларын айнытырча, жамауат жашаугъа тири къатышырча онгла къураладыла. 2023 жылда уа Черек районда Жаш тёлю ара ачылгъан эди, - дегенди докладчы.

Районда 2 спорт школ эмда спорт бла кюреширча 50 жер бардыла, алада барысында да бирге 1500 сабий эмда таматала спортну 12 тюрлюсюнден жараула бардырадыла. Ала бла 46 тренер кюрешеди. Бызынгыда бла Зарагижде спорт залла ишлетиледиле. Келир жыл а Жемталада спорт залны тынгылы жангыртырыгъа мурат барды.

Келир кезиуде тамамларгъа белгиленнген жумушланы арасында Къулбайланы Алан жангы проектлени бла къырал программаланы жашауда бардырыргъа, креатив индустрияны школун эм район музейни къураргъа белгиленнгенин чертгенди. Школланы, сабий садланы, жолланы, коммунал бёлюмню андан ары тапландырыргъа, жангыларын ишлетирге, эл мюлкню, маданиятны, туризмни андан ары айнытыргъа борчла салыннгандыла.

Депутатла кенгешде сюзюлген соруну юсюнден кеслерини оюмларын айтхандыла. Законла жарашдырыу эм жер-жерли самоуправленияны соруулары жаны бла комитетни башчысыны орунбасары **Руслан Гятов** власть органла миллет проектлени бла регион программаланы жашауда хайырлы бардыргъанларына эс бургъанды. Ол Черек район терк айныгъанын, мында башламчылыкъла этилгенлерин белгилегенди. Битеу жетишимле туугъан журтларын сюйген, аны айныуу ючюн къайгъыргъан адамланы хайырларындан болдурулгъанларын чертгенди.

Кенгешге къатышханла билим бериу учреждениялары жангыртыудан башлап, туризмни айнытыугъа, кир-кипчикни кетериуге дери соруланы сюзгендиле.

Ахырында Татьяна Егорова, тамамланнган иш ючюн ыразылыгъын айтып, ушакъ хайырлы болгъанын чертгенди:

- Биз Черек районда алгъын да болгъанбыз. Ол табийгъатыны ариулугъу бла энчиди, алай аны байлыгъы адамларыдыла – иш кёллю, къонакъбай, къайгъыруулу. Оноула чыгъаргъанла уа районну айнытыуну онгларын кёредиле, битеу белгиленнген жумушланы жашауда бардырадыла.

Власть органлагъа, къыралгъа саулайда адамланы жанындан ышаныулукъ жеринде тамамланнган ишге кёре къуралады. Адамла къайгъылары, жарсыулары бла бек алгъа сизге келедиле. Жер-жерли самоуправленияны органларына законла жарашдырыу эркинлик да ол себепден берилгенди – ол неда бу оноу жашауда бардырылгъанда, кемчиликлени, жарсыуланы бек алгъа сиз кёресиз. Бу соруда тири болуругъузгъа ышанама. Биз а бирге ишлерге ачыкъбыз,- дегенди Татьяна Егорова.

Кенгешни эсеплерин чыгъара, депутатла Черек районну айныууна иги багъа бергендиле эмда жууаплы органлагъа тийишли эсгертиулени къабыл кёргендиле.

Кенгеш

Сёлешиуню ёзеги: урунуу халланы ачыкъ этиу

Къабарты-Малкъарны Правительствосуну юйюнде республиканы законсуз урунуугъа, сора иш хакъны тёлемей борчла этиуге къажау эмда жыл санлары пенсиягъа чыгъар чекге жете тургъан инсанланы сейирлерин къоруулау жаны бла ведомствола аралы комиссиясыны жыйылыуу бардырылгъанды. Анда КъМР-ни урунуу эмда социал къоруулау министри Тогъузаланы Тахир доклад этгенди.

Ол билдиргеннге кёре, законлу халда урунуугъа кёчюрюлген инсанланы саны 9698 болгъанды. Бу жаны бла Чегем, Урван эмда Лескен районла тири къармашхандыла.

Иш хакъны тёлеуде борчла этиу бла байламлы болумну юсюнден а республикада урунууну къырал инспекциясыны башчысы Хамид Пшуков хапарлагъанды.

Кенгешде айтылгъан оюмла эсге алынып, тийишли оноула этилгенди-ле. Ала законсуз халда урунгганланы санын азайтыугъа, бу жаны бла салыннган борчланы толтыруугъа, иш хакъны тёлемей жыйылгъан борчланы тёлеп кетериуге, сора жыл санлары пенсиягъа чыгъар чекге жете тургъан инсанланы социал эркинликлерин къоруулаугъа буруладыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Ана милибиз, тёрелерибиз да жюрютюлюп турурча

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

«Къалай сейирди бу дуния!» деген ат бла къуралгъан кёрмюч а, кертиси бла да, аламат эди. Мында бешиклени окъуна юч тюрлюсюн кёрюрге онг болгъанды. Биринчиси эрттеледе, алыкъа миллетибиз зор бла туугъан жеринден къысталгъынчы окъуна ишленнгенди, алашаракъды эмда къысхаракъды. Ол Къазахстандан артха къайтарылып, бюгюнлюкде ариу акъ боялып тургъанын кёрген адам аны сакълагъан, халкъыны быллай затларына сакъ болгъан юйюрге, адамгъа хурмет бермей, анга ыспас этмей, хазна къоялыкъ тюйюлдю.

Экинчи бешик бизни барыбыз да билген таулу бешикди. Аны ышанлары белгилидиле. Ючюнчюсюн кёргенибизде уа, аны адам къолу бла этген сунмайса, аны бир уллу заводда огъесе фабрикадамы ишлеген болурла деп келеди кёлюнге. Ол а алай тюйюлдю: аны кичибалыкъчы Жангоразланы Рамазан ишлегенди. Андан сора уа мында ол кюн бешиклени алагъа кереклени бек сюебиз, - дегендиле къызчыкъла.

Мында дагъыда таулуланы аш-суулары бла байламлы мюйюшню монглугъун, элпеклигин белгилерчады. Хычинлени тюрлю-тюрлюлериден башлап, локъумлагъа, таулу какга, мырзайгъа, башха-башха бёреклеге, къуутха дери анда болмагъан жокъду. Эм сейири уа, айхай да, къойдан хазырланнган уча, бютюнда аны къалай бла жасалгъаны болгъанды. Бютюнда бег а сабийлени кеслерини аланы юслеринден айтханлары.

Тиширыу жалукъланы уа юйрениригиде баямды.

Быллай жумуш бла байламлы къайсы элге келсек да, анда анга жаш устаз къатыша эсе, ол бизни барыбызны да кёллендиреди. Нек дегенде къайсы мектебибизде да бюгюнлюкде ала керекдиле. Былайда уа биз башланнган класслада «Ыннамы татлы халыуасы» деген ат бла мастер-классны бардыргъан Улбашланы Альбертни къызы Жаннет Сонованы белгилерге сюебиз.

Аны кезиуюнде сабийле таулулада беш тюрлю халыуа болуучусун - къурбай халыуа, жумуртха халыуа, бал туз халыуа, ун халыуа, сют баш халыуа – айтхандыла. Жумуртха халыуаны уа жаланда бушуулагъа биширилгенин да ангылатхандыла. Бу татлы ашарыкъны хар бирини къалай этилгенин да билдиргендиле.

Андан сора да, къызчыкъла кеслерини ынналары бла халыуаны къалай хазырлагъанларын видеогъа алдырып, аны мастер-классны кезиуюнде кёргюзтгенлери ахшы амал болгъанды. Аны бла бирге уа бу ашарыкъ бла байламлы нарт сёзлерибизни, айтыуларыбызны эсгергендиле. Сёз ючюн, «Сабыр этсенг, къоргъашинден халыуа бокъалай ангылагъанлары бла бизни къууандыргъандыла. Биз эрттеден да белгилей келгенибизча, бу байрамны эм баш магъанасы да андады: жаш тёлюбюзню ёз тиллерине сюймекликлерин кючлеуде, аланы ана тиллеринде сёлеширгe талпындырыуда.

кимден да уста тиге билген Каканаланы Заираны ишлери жасагъандыла. Айхай да, къайсы эл да аллай къол усталары, хунерли адамлары бла бай эмда энчи болады.

Кёрмючге онбиричи классны окъуучулары миллет кийимле кийип, жаулукъла да къысып къатышханлары, кеслери да ныгъыш къурап, олтуруп эшиу эшгенлери хычыуун кёрюннгени бла бирге миллетибизни, таулу тиширыуланы бу ышанлары элде сакъланып тургъаныны шартыды. Ала кеслери эшген затладан кёрмючде мюйюш да къурагъандыла.

Биз а къызчыкъладан - Сокъурланы Саидадан, Лууланы Аминатдан, Токъуйланы Мариямдан, Изета Лиховадан, Зарема Гятовадан - фестивальгъа къатышханлары бла байламлы сезимлерин, кёз къарамларын соргъанбыз. Билемисиз, аланы кёзлеринде аллай бирге дери алдаусуз къууанч, ёхтемлик да бар эдиле, сабийле бу кюнню, ол байрамны кёпге дери эслеринде сакъларыкълары баямды.

- Биз энди мектепни бошай турабыз, быллай фестивальла уа хар жылдан болуп турмайдыла. Кесибиз тилеп, сюйюп къатышханбыз бу жумушха, нек дегенде ол бизге эм алгъа сейирди, кёп билмеген, ангыламагъан затыбызны да кёргенбиз. Былайда кёрмючде адырланы асламысын эндиге дери кёрген, билген да этмегенбиз. Сёз ючюн, териден этилген элек, суу къылыч да бизге сейирдиле. Кесибизни тилибизни, элибизни, тёрелерибизни да къызчыкъла хар бири бирерин къолларына алып, ол къолларындагъыланы юслеринден хапарлагъандыла. Сёз ючюн, гюлмендини мурсаны бир тюрлюсюнден согъулгъаны бла байламлы билдириу да сейир эди. Сабийле аны бла байламлы нарт сёзню да эслерине тюшюргендиле.

Хар жаулукъгъа да ариу итиу урулуп, ала тюкенден бюгюн алынганча тургъанлыкъгъа, аланы бизге таулу тиширыуну, ананы, ыннаны да эслетгенлери хычыуун эди. Къызчыкъла жаулукъла бла байламлы кёп затны билгенлерин ачыкълагъандыла. Мында да биз кёчгюнчюлюкден артха къайтарылып, бюгюнлюкге дери сакъланнган бир да болмагъанча ариу, сейир чачакълы жаулукъланы кёргенбиз. Алай бла уа миллетибизни къол хунерини энчилигине, таулу тиширыуну кесини келинлик кезиуюнде жюрютген жаулугъуна къаллай бир магъана бергенин да кёргенбиз. Аллай затланы кёрюп ёсген жангы тёлю уа миллет энчилигибизге сакъ болургъа, аны хурметлерге юйрениригиде баямды.

Быллай жумуш бла байламлы къайсы элге келсек да, анда анга жаш устаз къатыша эсе, ол бизни барыбызны да кёллендиреди. Нек дегенде къайсы мектебибизде да бюгюнлюкде ала керекдиле. Былайда уа биз башланнган класслада «Ыннамы татлы халыуасы» деген ат бла мастер-классны бардырыргъан Улбашланы Альбертни къызы Жаннет Сонованы белгилерге сюебиз.

Аны кезиуюнде сабийле таулулада беш тюрлю халыуа болуучусун - къурбай халыуа, жумуртха халыуа, бал туз халыуа, ун халыуа, сют баш халыуа – айтхандыла. Жумуртха халыуаны уа жаланда бушуулагъа биширилгенин да ангылатхандыла. Бу татлы ашарыкъны хар бирини къалай этилгенин да билдиргендиле.

Андан сора да, къызчыкъла кеслерини ынналары бла халыуаны къалай хазырлагъанларын видеогъа алдырып, аны мастер-классны кезиуюнде кёргюзтгенлери ахшы амал болгъанды. Аны бла бирге уа бу ашарыкъ бла байламлы нарт сёзлерибизни, айтыуларыбызны эсгергендиле. Сёз ючюн, «Сабыр этсенг, къоргъашинден

Багъа бериу

«Ариу къылыкълыланы кёрюрге сюе эсенг, Къабарты-Малкъаргъа бар»

Республикабызны, бютюнда Минги тауну тийресин, тюрлю-тюрлю жерледен туристле, альпинистле, лыжачыла, спортчула, артистле, башха белгили адамла да кёп санда жокълайдыла. Бирлери таудан учаргъа, башхалары таза хауа бла солургъа, ючюнчюлери да тёгерекде бийик къарлы къаяланы тамашалыкъларына къараргъа келедиле. Алай ишлерге, фильмле, суратла алыргъа келгенле да кёпдюле.

Алгъаракълада да Элбрус элде «Всё, что было в горах» деген ат бла кюлкюлю сериалны алдырыргъа Москвадан къауум адам келгенди. Аланы араларында кинону, телевиденияны белгили актёру, жырчы, жазыучу эмда блогер Ефим Шифрин да болгъанды.

Фильм тёрт шуёхну юсюнденди. Ала, харкюнлюк къаугъаладан, юй къайгъыладан бла жумушладан солур муратда, башларын алып, тау лагерьге атланадыла. Юйюрлери да, алагъа билдирмей, ызларындан тебирейдиле. Алай бла эр кишилени тынгылы солур умутлары юзюледи.

Ефим Шифринден сора да, сериалда актёрла Степан Девонин, Антон Богданов, Константин Крюков, Егор Корешков, Анна Глаубэ эм Людмила Артемьева да ойнайдыла.

Фильмни режиссёру Леонид Тележинскийди. Кинону биринчи кесегине 16 серия киреди.

Минги тауну тийресинде Ефим Шифрин спортчу къарындашла Тюменланы Альберт эмда Биберт бла, башха таулу жашла бла да тюбешедиле, ала бла суратха да тюшедиле.

Ол тюбешиуден сора Ефим Залманович интервьюларындан биринде былай айтханды: «Сен ариу къылыкълы адам къаллай болургъа керекди, деп сораса. Ахшы, ариу къылыкълы адамны кёрюрге сюе эсенг, Къабарты-Малкъаргъа бар, анда таулу, къабартылы жашлагъа да тюбе, деп таукел айтыргъа боллукъма. Аланы уллусу, гитчеси да адет-тёрелерин къаты тутхан адепли адамладыла. Минги тауну тийресинде болгъанымда, бир сейирлик болумгъа тюбегенме. Адет-тёрелеге табыныу. Ариу къылыкълы болуу, ата-бабаларындан къала келген адетлеге кертичилей къалыу – ол бек алгъа адамлыкъны шартыды.

Къайсыбыз да биринчи кёрген, танымагъан адамыбызгъа тюбегенибизде, анга хурмет эте, аны намысын, сыйын кёре билирге керекбиз. Не ючюн дегенде, биринчиден, ол санга алыкъа бир тюрлю аманлыкъ этмегенди, бетинг къара болсун, демегенди. Алай эсе, анга сен эрттеден бери иги таныгъан шуёхунгача къараргъа керексе. Ол ариу къылыкълыланы жашау жоругъуду. Ишекликни уа ичингде тут. Кесинги тап жюрютюу, башхалагъа иги болуу хар бирибизни да борчуду. Ол ауурлукъ бермейди, ахча тилемейди. Ёмюрле бла жыйышдырыладыла ол тюрлю ышанла. Къоншунгу, алайда постда сюелген полициячыны да сюерге, алагъа хурмет этерге керексе. Баям, ол да адеплиликни шартыды.

Сора адам жашай барса, тизгинсиз бола башлайды. Ол а адеплилик тюйюлдю, мен оюм этгенден. Нек дегенде биз метрода, автобусда, тюкенде болсун, бир бирибизге жууукълашабыз. Тардыла жолла, жерле да, бизден ариу ийис урса уа, кимге да хычыуунду.

Минги тауну этегинде таулула, къабартылыла бла да тюбешгенме, олтуруп, кёп ушакъла да этгенме. Аланы адетлери аламатдыла: гитчеле абаданлагъа хурмет этедиле, намыс-сый бередиле, абаданла да алагъа тюз алай этедиле. Бизге хурмет этип, аллыбызда эр кишиле угъай да, тиширыула да ёрге къопхандыла. Бизде уа тиширыуну эр кишиге, абаданнга да къопхан тёреси жокъду. Ким биледи, ол терс окъуна да болур, алай алада уа анга бек къарайдыла. Къалай-алай болса да, мен алагъа сукъланып къайтханма.

Биз Минги тауну тийресинде ММАны айтхылыкъ чемпионлары – къарындашла Тюменланы Альберт эмда Бийберт бла жараула да этгенбиз. Спортда атлары айтылгъан кючлю спортчуланы хорлап, ринглени къалтыратхан дементили жашланы бизге берген сый-намысларын а айтып-ангылаталлыкъ тюйюлме. Мен аны бек жаратханма, сизни бла ушагъымы хайырланып, ол жашлагъа жюрегимден ыспас этгениме билдирирге сюеме. Аланы хайырындан анда, таула этеклеринде, ишден бош заманымы зауукълу ётдюргенме. Бек башы уа – аланы ариу къылыкълы болгъанларын чертирге сюеме. Сёзсюз, таула этегинде ёсген жашла бла къызла адеп-къылыкъгъа юйюрлеринде аппаларындан бла ынналарындан, атаналарындан кёрюп юйреннгендиле. Аладан башхала да юлгю алыргъа боллукъдула».

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: (солдан онгнга) Тюменланы Бийберт, Ефим Шифрин, Тюменланы Альберт.

Байламлыкъла

Бирликдеди бизни кючюбюз

Алгъаракълада кенжечиле сыйлы къонакъла алгъандыла – Сауутланнган кючлени запасда офицерлерини «Мегапир» атлы миллет ассоциациясыны КъМР-де бёлюмю бла Нальчик шахар округну 20-чы номерли школу чакъырып, Къабарты-Малкъаргъа Самара областьны Кинель-Черкассы элинден 2-чи номерли школну устазлары келгендиле.

«Бирликдеди бизни кючюбюз» деген регионла аралы форумну чеклеринде бу эки билим берген мекям, бир бирлери бла байламлыкъ жюрютюуню юсюнден алдан келишип, «Жаш тёлюню Ата журтну сюерге юйретиуде бусагъатдагъы ызла: соруула, адетле эмда инновация жолла» деген «тёгерек стол» къурагъандыла.

Аны ишине къатышханланы айтып башласакъ, аланы санларында: Къабарты-Малкъарны Парламентини депутаты, энчи аскер операциягъа къатышхан аскерчи, Къабарты-Малкъар къырал университетде жаш тёлюню инсан-патриотлукъ жаны бла юйретиу арасыны таматасы Герман Шевчук, Къабарты-Малкъарны Парламентини Билим бериу, илму, физкультура, спорт эм жаш тёлюню ишлери жаны бла комитетини председателини орунбасары Ахметланы Амир, республиканы Жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосуну республикалы патриотлукъ юйретиу арасыны баш специалисти Тамирлан Верес, Кенже элни администрациясыны башчысы Эдуард Степанов, башында сагъынылгъан «Мегапир» ассоциацияны бизде регион бёлюмюню башчысы Атайланы Жашарбек, школну директору Мая Аслановны башчылыгъында Нальчикни 20-чы номерли школуну устазлары.

Анда магъаналы ушакъ нени юсюнден баргъанын жыйылыуну темасы да айтып турады. Устазла, педагогика сынамларын кёргюзте, юнармеецлени жыйынларын къалай къурагъанларыны, ала бла къалай ишлегенлерини юслеринден айта, окъуучулада таза ниетлиликни, адеп-намыс шартланы къаллай мадарла бла ёсдюргенлерин да билдиргендиле бир бирге. Айхай да, тамблагъы кюнде ол методика бла шагъырей болуу, аны хайырланыу кесини ахшы жанын кёргюзтмей къоярыкъ тюйюлдю.

«Тёгерек столну» ишин 20-чы номерли школну директору Мая Дзоновна бардыргъанды. Ол бусагъатдагъы болумлада ёсюп келген тёлюню Ата журтну сюйюу халда юйретиу бизни алда жашауубузну жашнауу, аны неден да магъаналы шарты болгъанын белгилегенди, анга артыкъ эс бурургъа да тилегенди. Самара областьны Кинель-Черкассы элинде 2-чи номерли школну директоруну орунбасары Юлия Старкова кесини сёзюнде шёндюгю болумлада инсан-патриотлукъ сезимге юйретиуню магъаналылыгъын, ол уллу ишде устазны магъанасын да чертгенди. Аны бла бирге Юлия Владимировна юнармеец жыйынланы бла патриот клубланы ишлерини хайырлылыкъларын кётюрюуню амалларыны юсюнден кесини оюмларын айтханды. Аны энчи методикасына ары жыйылгъанла, керти да, тийишлисича эс бёлгендиле.

«Тёгерек столну» къонакъларыны къайсы да кесини сёзюнде школланы устазары, билим берген учреждениялада окъуучуланы шёндюгю болумлагъа кёре хайырлы юйретир ючюн, сынамларын, тийишли методика ишлени бирден бирге ётдюре, алай ишлерге керегин белгилегендиле. Нек дегенде ол сорууланы магъаналары къайда кенгди – ол бюгюн бла чекленмейди – ол къайгъы келлик заманда да Россейни миллет къоркъуусузлугъуну сорууу болгъанын ангыларгъа керекди. Аны бла байламлы, бу хайырлы тюбешиуню къурагъанла инсан-патриотлукъ юйретиу ишни бютюнда хайырлы этерге аталгъан оюмларын айтхандыла.

Бу ишге къошулгъанланы барысы да мындан ары да, Ата журтха кертичи болургъа юйретиуню сорууларын сюзер ючюн, биргелей, ма бу форумча, уллу жыйылыула, конференцияла бардырыргъа ыразылыкъларын билдиргендиле.

«Тёгерек стол» ишин бошагъандан сора, самарачы къонакъла Кенже элни 1941-1945 жыллада Ата журт урушда жоюлгъанларына аталгъан эсгертмеге гюлле салгъандыла. Ызы бла школну тийресинде анга деп бёлюннген жерде Шуёхлукъ терекле орнатхандыла.

Сыйлы къонакъла – Самара областьны Кинель-Черкассы элинден 2-чи номерли школну устазларыны делегациясы – Нальчик шахар округну 20-чы номерли школуну устазларын да кеслерине къонакъгъа чакъыргъандыла.

Быллай иги башламчылыкъланы юслери бла туугъан шуёхлукъ тёлюден тёлюге ёте барлыгъы хакъды.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Къурулуш

Келир тёлюлени тарыхха жууукълашдыра

Халкъыбызны бир къауум тири башламчыларыны тилеклери бла республиканы оноучулары Малкъар Россейге къошулгъанлы 200-жыллыгъыны хурметине Нальчикни эм ариу жерлеринден биринде, Ленин атлы орамны баш жанында, мемориал комплекс ишлеуню дурус кёргендиле. Алай бла эки жыл мындан алгъа ол ишленирик жерге, адамла да аслам жыйылып тургъанлай, къууанчлы халда энчи белги орнатылгъанды. Бу кюнледе уа мемориалны къурулушу къыстау бардырылады.

Комплексни проектин Нёгерланы Мурат жарашдыргъанды. Ол айтханнга кёре, мемориалны бийиклиги отуз тёрт метрге жетерикди, ол эрттегили къалагъа ушарыкъды, аны тёппесинде тёгерекге-башха къарарча майданчыгъы боллукъду. Къатында Минги таугъа ушап ишленнген кёрмюч ара да къураллыкъды.

Саулай алып айтханда, комплекс 1 минг 600 квадрат метрни аллыкъды. Аны тёгерегинде, 1 минг жарым гектарда, шинтикле салынырыкъдыла, кече чыракъла жанарыкъдыла, тёгерекде гюлле, юлкюле ёсерикдиле. Къысхасы, ол регионда эм уллу эсгертме объектледен бирине саналлыкъды. Аны бийиклиги 32 метр боллукъду.

Россейни бла Малкъарны аралырында 200 жыл мындан алгъа тохташдырылгъан байламлыкъла халкъыбызны хар жаны бла да айныууна себеплик этип келедиле. Анга кёп тарых магъаналы шартла шагъатлыкъ этедиле. Аланы филология илмуланы доктору Биттирланы Тамараны, «Къайсыннга жюз атлам» фондну башчысы Тетуулаланы Хадисни, КъМКъУ-ну тарых бёлюмюню преподаватели Гегаланы Хакимни, дагъыда кёп башхаланы тинтиу эмда илму ишлеринде бла китапларында табаргъа боллукъду.

Ала эмда башха тарыхчыларыбыз бла алимлерибиз халкъыбызны бла Россейни араларында байламламлыкъланы, ала неден башланнганларыны, бизни жашауубузда не магъана тутханларыны юслеринден кёп сейирлик шартланы ачыкълайдыла. Алай бла аланы кенг асламла, бютюнда бег а ёсюп келген тёлюле, билирча этиуге юлюшлерин къошадыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Насып деген жауун кибик бир зат болур. Жауду да жутулду. Ол биринчи Омарны жанындан седиреп баллады. Дунияны къучакъларгъа умут этген Омар тас болуп, жутулуп, хапарсыз болуп къалды. Анга танысыкълыгъы къыйнай, Айка жашлай кетди дуниядан. Къарт аммасы уа энди сууаплыкъгъа деп бёленнген жумуртхала юлешеди. Бёленнген жумуртхала – ала сынып къалмасынла деп, къагъытха чулгъаннганлыкъгъа, аланы амма жюрек жылыууна бёлей эди. Ол кёпге да чыдамлы этер деп мияла кибик къадарны. Бу хапар мудахды. Мудахлыкъ жазыучуну башха чыгъармаларында да кёрюнюп турады. Алай болсада, мени оюмум тюз, терс эсе да, ол зат жанны жазыкъ этмейди. Бу суратлау адам жашагъан къадарында тёгерегинде дегилеге сакъ болургъа керекди, деп юйретеди.

Гюняхлы, гюняхсыз да бирча сыналгъан дуния кёп соруулуду. Алагъа жууап этген жаланда жазыучуну борчу тюйюлдю. Окъуучу да къошумчулукъ этерге тийишлиди. Анга тёре болгъан мудахлыкъ да, оюм ушакъ да, суратлау дуния да, тенглешдириуле да бардыла бу чыгъармада.

Ызы бла Бурханны жангы китабында «Бир уртлам суу» деген хапары келеди. Кёчгюнчюлюкню узакъ да, къыйын да жолларында баласын сакълап келген таулу ана аны мында тас этеди. Жашы ёлюр тёшегине жатханда, доктор суу бермегиз дегенди деп, анга суу берирге къоркъгъан анасы кёп тюрлю сылтау этеди: суу алыргъа кезлеуге кетип турадыла, гара суу келтиредиле, таугъа шауданнга кетгендиле, деп. Бу хапар алты бёлюмге бёлюнеди. Хапар кеси уллу болмаса да, хар бёлюмню энчилигин кёргюзтген бир шарты барды. «Жашил дуния» деп аталгъан бёлюм. Ол жер бла кюрешген, будай сабан ёсдюрген адамны жыры бла башланнган жарыкъ эрттенди.

Экинчи бёлюм – «Суу анасы». Суу аллын тыйып тургъан Суу анасы игилик этмез деп, аны суратлайды автор, эки тиширыуну – ауруп жатхан Забиданы бла жашны анасы Жансуратны ушакъларында. Ючюнчю бёлюм – «Тауусулмагъан кече». Къыйын кече тауусула билмейди. Умут келтирлик эртенлик аны къазауат бла къыстагъынчы. Бек ауур бёлюм а – тёртюнчю. «Къургъакълыкъны тюшю». Жансуратны тюшюнде эртте ёлген атасы жашына суу узатады. Жансурат къоймайды. Ол кеси да арсар эди, берейимми, бермейимми аллай бир термилген жашыма суу деп. «Къургъакълыкъны тюшюнден» сора «Къум жаууп» башланады. Расул анасына ариу айта эди. Айтып къояйым дегенча, ашыгъып, къарыусуз ауазы бла. Артда уа тохтап къалды. Сёзю да, жюреги да. Аны кёзюне Расулну жатхан жерине къум жауа тургъанча кёрюндю. Жарлы ана жашын андан букъдургъа кюрешди, букъдуралмады.

Айыу – терек ёсдюрген агъач къалауур, Наныкъгъа жангызлыгъын хорларгъа болушхан бир къарт. Экиси да дунияда бир адам билмеген тасханы иелери эдиле, баям. Узакъ шахардан окъуудан келген жашны аллына къарап, келсе, кеси балаларынача къууанган жангыз адамла. Ала студент жашха кеси балаларына айталмагъан ариу сёзлерин айтадыла. Айыу-аппа биринчи атха миннгенде, аппасы анга саугъагъа берген бичакъны береди жашха. Ол ышаныуну белгиси эди.

Адабият

Миллет энчиликледен хапарла

Берберланы Бурхан хапарланы устасыды. Аны «Бёленнген жумуртхала» деген хапарыны биринчиден аты сагъыш этдиреди: «Бёленнген жумуртхала» – не оюм бла атагъан болур автор хапарына былай? Бёленнген жумуртхала уа – адам сакъ болургъа керекли бир багъалы затла: сынаргъа боллукъ бир насып, умут, сакълыкъ излеген бир оюм. Аны сатып алмазса, алышмазса. Ол жаланда бир кере бериледи, хар бир адамгъа да энчиди. Бирден айтханда уа – къайтарылмазлыкъ адам къадары. Хапарны юч эсде къалыр жигити – Айка, аны къарт анасы, сюйгени Омар. Была ючюсю да бир бирге бирча багъалы жанладыла. Айка аммакасын бла Омарны сюеди. Ала да – аны. Ючюсю да юч таза адам. Экиси – жаш, бири – къарт. Айка бла Омар жашдан, ариу умутларындан, жарыкъ сюймекликлеринден – насыплы. Аммака Айканы дунияда барлыгъындан – къанатлы.

Хапарны ахыр бёлюмюнде Расулну сюйген къызы Айсулу суу алып келди, гара суу. Алай ол энди кишиге керек тюйюл эди. Ана уа ажым этди: жашы ол дуниягъа баргъан жолуна суусаплай чыкъды, деп.

Бир-бирледе алай болады: игилик, аманлыкъ да бирча минип базманнга, къайсы не тартханын ангыламай, сансызлыкъ ауара этип. Аны кертисин билген нечик игиди! Артда ажым этмез ючюн. Айхай, дуния тасхалары туура болуп бармайдыла. Бурханны «Наныкъ бла Айыу» деген автобиографиялы хапарыны ёзеги миллет энчиликди, таулуланы къылыкъ-сырлары. Адамны къартлыгъы огъурлу болса, жашауу бош озмагъаны хакъды. Андан сыйлыдыла бизге къартлыкъ да, къартла да. Наныкъ – тиширыуну аты, мароко татыулу, жай гюл ийисли эшитиледи. Ол, къарт болса да, юйюрюн, юйдегисин тас этсе да, эшигине кирит салмай, тилеклерича, сыйдам болгъан тапчаннга олтуруп, жолгъа къарап турса да, аны жюрек халаллыгъы насып такъырлыгъын женгип турады.

Эки къарт да дуниядан бир кюн кетдиле. Айыу Наныкъны урушда ёлген баш иесини шуёху эди. Алай жан жууукълукъ андан келеди деп да айтмайды автор. Ол жаланда бу эки адам бирча сагъыш этгенлерин, дуниягъа бирча къарагъанларын, дуниядан бирча кетгенлерин айтады.

Ол затны юсюнден «Агъач чана» деген пьесада да айтылады. Эки къарт – Жаным бла Тиним, кёп жылланы, сау ёмюрню бирге жашагъанла, азап, къууанч да, жарсыу, жюрек ырахатлыкъ да бирге тапхан эки адам, бири бирсиз жашаргъа юйренмегендиле. Ахыр жолларына атлана, агъач чанагъа да ала бирге минедиле.

Берберланы Бурханны къартлары огъурлу адамладыла, таза сезимли, миллет бетли. Жер бла, кёк бла, ай бла, кюн бла ушакъларыда да бирча ариуду аланы. Аны айтханым, бу хапарны, башха чыгъармасын алсанг да, Берберланы Бурханны суратлау дуниясында тау адетни жорукъларындан чыкъгъан сурат жокъду. Ол, жашаубузну суратлай, бизни Аллах берген тазалыгъыбызны къоруулайды.

Бурханны «Ауаз» деген хапарында эки къарындаш – Хасан бла Хусей – ушакъ этедиле. Хасан дуниядан кетгенди, къалай кетгенини тасхасын да биргесине алып, алай. Ол соруу тынчлыкъ бермейди Хусейге. Ол къабыр терининден къарындашыны ауазын эшитеди, аны бла ушакъ этеди. Ишни дурусун биледи. Сюймекликни жарсыуу тукъумну тасхасын туура этип, кёп затха кёз ачдырады. Тукъум деген ангылаугъа аллай уллу магъана берген миллетибизни аламат ышаныды. Автор сюймекликни дуния магъаналадан бек уллусуна санай эсе да, аны уа дайым къатлап турады чыгъармаларында, андан да бийик бир зат болгъаны хакъды – тукъум намыс.

«Чалдиш оюулу жабыу» деген хапар бек терен оюмла этдиреди. Чыгъарманы баш жигити Эльдар аскерден къайтып келгенди. Сыфаты угъай, аны хали, оюмлары да тюрленнгендиле аскерде къуллукъ этген заманнга. Анасы Забида жашына къайгъы этеди. Алай ол аны къайдан ангыласын – Эльдар, урушну кюйсюз бетин танып, ол аны умутларын юзюп, кёз къарамын тюрлендирип, сындырып, алай къайтханды юйюне. Бу хапарында автор жигитини психологиясын тинтеди, аны бла бирге уянады кече ортасында ауур тюшледен, къыйналады.

Аскер къуллукъ бла уруш – ала экиси эки башха ангыламдыла. Къызаргъан кюнню нюрюнде сюелген алма-кертме, башха терекле да жана тургъанча кёрюнедиле Эльдаргъа. Базарда сатып алыннган чалдиш оюулу жабыу къутхарырмы аны ол эсгериуледен? Ким билсин. Къутхарыргъа да болур. Алай къаллай узун жол келликдиле Эльдар да, Забида да, аны юй бийчеси Лейля да, бир бирни ангылап башлар ючюн, чалдиш оюулу жабыуну тюбюнде татлы жукълагъан Эльдар дуния отундан кенгде жангы жашау башлар ючюн?

Мудахдыла Берберни хапарлары, алай терен магъаналы оюм этдиредиле. Жазыучуну дуния терсликлени барына да жарсыгъан жюреги неге да ачыкъды – кюн, жаууп тюбюнде жарылгъан ташха, къуругъан терекге, толмай къалгъан муратха, жолгъа къарагъаннга... Фахму деген ол болур.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Саугъалау

Хорламны мурдору – келишиулюк

Чегем районну Билим бериу управлениясыны терроризмге къажаулукъгъа жораланнган эмда «Бизни жерибизни халкълары» деген конкурсларыны эсеплери чыгъарылгъандыла. Озгъан ыйыкъда уа алада хорлагъанланы управленияны башчысы Жанна Арипшева саугъалагъанды.

Яникойну школуну устазы Ботталаны Джамиля бла окъуучулары бу эришиуледе ахшы кёрюмдюле болдургъандыла. Джамиля Муради-новна «Бек иги профилактикалы иш» деген номинацияны лауреаты болгъанды. «Экстремизмден бла терроризмден сакълаыуну мадарларын ачыкълагъан видеоролик» деген номинацияда Гогуйланы Тамирландан, Кючменланы Темирландан, Чыпчыкъланы Русландан къуралгъан команда 16-17-жыллыкъланы араларында алчыланы къаумуна киргенди.

«Бек иги чыгъармачылыкъ иш (эссе, назму)» бёлюмде уа 11-чи классны окъуучусу Бёзюланы Салима 1-чи эм Уяналаны Имран а 2-чи жерлеге тийишли болгъандыла. Дагъыда ол номинацияда 14-15-жыллыкъланы къауумунда Ботталаны Алийхан 3-чю жерге чыкъгъанды.

Бу жетишимле школну устазларыны бла окъуучуларыны бир тилли болуп ишлей билгенлерин ачыкълайдыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Журналистге эллерибизде терк-терк бола турургъа тюшюучюдю. Черек ауузуна барып, Къашхатауда «Футстар» кафеде Болатланы Лейланы хычинлери бла сыйланмай къайтсакъ, бир иги затдан къурулай къалгъанча болабыз. Кафе, гитче эсе да, татыулу ашарыкъланы сюйгенле мында не заманда да кёпдюле.

Суратны **МАМАЙЛАНЫ Алий** алгъанды.

Билим

Гитчеликден окъуна хунерликлерин кёргюзтюрге алланып

КъМР-ни Жарыкъландырыу эм илму министерствосуну 1-чи номерли интернат-школуну «Онгланы мастерскою» – «Фахмулуланы фестивалы» деген социал магъаналы проекти ата-аналаны башламчылыкъларыны «Билим» биригиу РФ-ни Жарыкъландырыу министерствосуну себеплиги бла бардыргъан битеуроссей конкурсуну ючюнчю кезиуюнде хорламлы болгъанды. Бу кюнледе уа интернат-школда проектни жашауда бардырыуну эсеплери чыгъарылгъандыла.

«Онгланы мастерскою» проект интернат-школда окъугъан эмда саулукълары бла байламлы чекленнген онглары болгъан жашчыкъланы бла къызчыкъланы чыгъармачы хунерликлерин ачыкълар эмда хар сабий да фахмусун кёргюзтюрча онгла къурауну, жамауатдан тутхучлулукъ алыуну магъанасы къалай уллу болгъанын туура этер мурат бла жарашдырылгъанды. Аны ючюн берилген ахчагъа бу окъуу юйде беш чыгъармачы мастерской ачылгъандыла.

Проектни жашауда бардырыуну эсеплерин чыгъарыугъа аталгъан къууанчлы жыйылыу интернат-школну окъуучуларын, устазларын, юйретиучюлерин, ата-аналаны эм ол кюн ары келген къонакъланы, КъМР-ни Жарыкъландырыу эмда илму министерствосуну келечилерин да бир майданда бирикдиргенди. Ол, къысха айтханда, санларында къыяулары болгъан сабийлеге уллу кёллюлюк этмеуню кюнюне айланнганды дерге боллукъду.

Аны ача, интернат-школну директору Балкъыз Захохова бек алгъа бу окъуу юйде ишлеген устазлагъа, ата-аналагъа эмда алагъа не жаны бла да себеплик этип тургъанлагъа ыразылыгъын билдиргенди. «Сабийлерибиз чыгъармачы мастерскойла ачылгъанлары бла бютюн тири болгъандыла, аланы кёллери кётюрюлгенди. Аны бла тохтап къалыр муратыбыз жокъду: энди окъуучуларыбызны бахчачылыкъ ишге тюшюндюрюрге мурат этебиз», - дегенди.

Ол мында «Огъурлу къолла» деген ат бла къуралгъан ярмарканы юсюнден да айтханды. «Анда сабийле кеслери къоллары бла ишлеген затчыкъларын сатарыкъдыла. Ол а аланы чыгъармачылыкъларын айнытыргъа кёллендирмей къоярыкъ тюйюлдю»,- деп къошханды.

Интернатны башчысын, аны коллективин, ата-аналаны да ол магъаналы, уллу ишни да жетишимли тамамлагъанлары бла КъМР-ни Жарыкъландырыу эм илму министерствосуну бёлюмюню башчысы Хучиналаны Мадина да алгъышлагъанды. Бу проект тюрлю-тюрлю жыл сандагъы сабийлеге уллу онгла ачады: интернатлада окъугъанлагъа чыгъармачы хунерликлерин ачыкъларгъа, жамауатда жерлерин табаргъа болушады.

Османланы Алихан.

«Биринчилени атламлары» Битеуроссей биригиуню регион бёлюмюню башчысы Аслан Шипшев да устазлагъа бла насийхатчылагъа саусуз сабийлеге къайгъыргъанлары ючюн къабартыча да назмула айтхандыла.

Концерт бошалгъандан сора уа, «Онгланы мастерскою» проектге къатышханланы барысына да дипломла, саугъала, грамотала да берилгендиле.

Эришиу

Жетмишден аслам сабий назму окъугъандыла

Бу кюнледе Черек районда «Биз таулу жырны эки къанатыбыз» деген конкурсну муниципал кесеги ётгенди.

Эришиуге районну эллеринден жетмишден аслам сабий къатышып, назмуланы шатык окъууда хунерликлерин, миллет маданиятны къалай билгенлерин да кёргюзтгендиле. Къаты баргъан эришиуде хорламгъа жетеулен тийишли болгъандыла. Ала энди Черек районну атындан республикалы конкурсха къатышырыкъдыла.

Сабийлени конкурсха хазырлау жаны бла уллу эмда магъаналы иш бардыргъан устазлагъа бла юйретиучюлеге район администрацияны билим бериу бёлюмюню башчысыны къуллугъун толтургъан Уяналаны Мурат жюрекден ыспас этгенди, мындан ары да жетишимли болурларын сюйгенин билдиргенди. «Ала не бийик даражагъа, не уллу махтаугъа да тийишлидиле», – дегенди.

Конкурсну Черек районда Сабийлени эмда жаш тёлюню айнытыуну арасы къурагъанды эмда бардыргъанды.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Итиниулюк

Сынамлы устазланы хайырлы дерслери

Занибекланы Мадина Огъары Малкъарны экинчи номерли мектебинде информатикадан окъутханлы 20 жыл болады. Бюгюнлюкде уа ол 8-чи – 11-чи классда информатикадан дерсле береди. Аны бла бирге арт беш жылны ичинде уа окъутуу-юйретиу жаны бла директорну орунбасарыны къуллугъун да толтурады.

Окъуучула Муртазланы Ахмадияны жашы Ахматны Уллу Ата журт урушну, миллетибизни жашау жолуну юслеринден дерслерине бютюн бек жаратып жюрюйдюле. Экинчи дуния урушну юсюнден интерактив къангада неге да къарап, кёп затны биледиле, миллетибизни тарыхындан а дерс баргъан отоудан къарап, кёп болмай жангыртылгъан Боташ къаланы кёредиле. Дагъыда элде аллай къалаланы, кешенелени, шиякыланы кёп болгъанлары бизни къаллай бай тарыхыбыз болгъанын кёргюзтедиле.

Сарбашланы Аминат, Магометни къызы, бу мектепде математикадан дерслени 1977 жылдан бери береди. Сынамлы устаз: «Энди кетеме ишден, арыгъанма», – дегенликге, ата-анала, окъуучулары да аны кетерин унамайдыла, энтта да ишлеп турурун сюйгенлерин билдиредиле.

Суратланы **МАМАЙЛАНЫ Алий** алгъанды.

Сарбашланы Аминат.

Муртазланы Ахмат.

Занибекланы Мадина.

Мадар

Энчи техниканы сынагъандыла

Кёп болмай Россейни МЧС-ини келечилери юч кюнню ичинде Минги тауну этеклеринде къутхарыу ишде хайырланыллыкъ «Спастрак» сноубайкланы сынагъандыла.

Алай бла МЧС-ни башчысыны кенгешчиси Даниил Мартыновну башчылыгъында Шимал Кавказны эм Элбрусну бийик-тау излеу-къутхарыу къауумлары 3500-5100 метр бийикликде сноубайкланы неге жарагъанларын билирча жумушланы тамамлагъандыла. Ахырында, къыйын хаува эм табигъат болумлагъа да къарамай, энчи техника салыннган борчланы толтургъанына уллу багъа берилгенди.

Эсге сала айтсакъ, «Спастрак» тау жерледе къутхарыу ишлени бардырыр ючюн этилгенди. Аны хайыры бла МЧС-ни келечилери, къысха заманда тау бийикликлеге кётюрюлюп, къыйын болумгъа тюшген инсаннга биринчи болушлукъ тапдыраллыкъдыла.

Сагъынылгъан сноубайк терен къарда, башха техника баралмагъан тау тикледе эркин жюрюйдю. Даниил Мартынов айтханнга кёре, бу жол техника къыйын жерледе, ол санда 5086 метр бийикликде, кесин иги кёргюзтгенди. «Аны ючюн быллай тынгылы техниканы чыгъаргъанлагъа бек ыразыбыз. Аны онгларын толусунлай ачыкъларгъа жаланда профессионалны къолундан келлиги да баямды», - дегенди ол.

Бу кюнледе сноубайкла Шимал Кавказны регион излеу-къутхарыу къауумуна берилгендиле. Ала келир жыл биринчи февральгъа дери сынау халда хайырланыллыкъдыла.

Къууанчлы жыйылыугъа къатышханла сабийле сынаулу насийхатчылары эмда къолдан уста ата-анала бла бирге ишлеген абериле бла шагъырейленнгендиле, ярмаркада кёзлери къарагъан затланы сатып алгъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Къутхарыучула

«Хатагъа тюшгенни жуукъларына сау-саламат къайтаралсанг, олду эм уллу къууанч»

Къутхарыучуну иши адамдан батырлыкъны, жигерликни, башхала бла байламлыкъда мадар эте билиуню, кюч-къарыуну да излейди. Бюгюннгю жигитибиз Россейни МЧС-ини Элбрус бийик-тау излеу-къутхарыу отрядыны экинчи класслы къутхарыучусу Азаматланы Рамазан ол излемлеге толусунлай келишеди.

Бийик тау элибиз Терс-Къолда тууп, ол гитчелигинден да тауланы сюйгенди, аны бла бирге табийгъатны кючлюлюгюн кёре, анга хурмет этерге, аяулу кёзден къаргъа юйреннгенди. Къутхарыучуну усталыгъын да бошдан сайламагъанды. Къыйын болумгъа тюшгенлени къутхарыу бла Рамазан 11 жылны кюрешеди, ол заманны ичинде жюзден аслам къыйын излеу операциягъа къатышханды, хар таугъа чыкъгъаны бла усталыгъын ёсдюргенди, уллу сынам да жыйгъанды.

- 2021 жылда Элбрусда адамланы къалай къутхаргъаныбыз эсимден бир да кетмейди, - дейди ол. – 23 сентябрьде 5400 метр бийикликде 19 альпинистден къуралгъан къауум кыйын болумгъа тюшгенлерини юсюнден билдириу келеди. Бир ненча минутну ичинде кюн бузулуп, желни ургъаныны терклиги бир такъыйкъагъа 70 метрге жетип тебирейди, суукъ болады, суулу къар бетинге жабышып, солуугъу тыяды, жолну уа жангыз да 2-3 метри кёрюнеди. Таучула ведомствода эсепге тургъанларын, аладан бирини уа аягъы сыннганын айтадыла. 5 минг метрден ёргерекде къауум тау альпинистле чачылгъандыла. Биринчисин терк тапханбыз, кертиси бла да, аягъы сынып. Анга кесибиз шинаны салып, башхаланы излерге болгъанбыз. Талай сагъатны къар зинданнга тюшген адамла, къарыуларын тас этип, юшюп, тау ауруудан къыйналып тура эдиле. Боранда ажашмаз ючюн, бир бирибизге жингириклерибиз бла байлашып, кеслери алларына жюрюялгъанланы да кесибиз тартып баргъанбыз. Онгсуз болгъанланы уа энчи чаналада бир бири ызларындан тюшюргенбиз. Быллай операцияла барысы да бирча бошалмайдыла. Ол кезиуде 14 альпинистни жанын сакълаялгъанбыз, бешисине болушургъа онг чыкъмагъанды.

Жангыз да бу эсгериу окъуна къутхарыучуну кесини жашауун да къоркъуу жетгенлей тургъанын кёргюзтеди. Болушургъа ашыгъа, ачыгъаннга терк жетерге кюрешесе, аны къутхаралсанг а, адамны жарсып тургъан жуукъларына къайтаралгъанынг ючюн, айхай да, къууанаса.

Кёп жылланы бет жарыкълы ишлегени ючюн Азамат улу кёп ведомстволу саугъала бла белгиленнгенди. Юйюнде аны юй бийчеси бла юч къызчыгъы хар заманда да ашыгъып сакълайдыла, бош заманында уа Рамазан джиппинг бла кюреширге сюеди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Спорт

Эркин тутушууда – эм кючлюле

Сослан Андиев 1976 жылда Олимпиада оюнлада хорлагъанлы 50-жыллыгъына аталып Владикавказда эркин тутушуудан халкъла аралы турнир ётгенди. Анга 15 къыралдан 200 гёжефге жуукъ къатышхандыла.

Къабарты-Малкъарны гёжефлери къызыу сермешледе юч майдал алгъандыла.

Жетмиш килограмм ауурлукъда Ислам Кажаров эмда 97 килограмм ауурлукъда Белюкаланы Руслан кеслерини къауумларында кюмюш майдалгъа тийишли болгъандыла. 74 килограмм ауурлукъда доммакъ майдалны Ислам Кажаров алгъанды.

Спортчуланы тренерле Арсен Закуев, Башийланы Якуб, Хамдохов Тимур, Анзор Уришев эмда Руслан Нахушев хазырлайдыла.

ГЕРГЪОКЪЛАНЫ Фатима хазырлагъанды

Футбол

Белгили киберспортчу яникойчула бла ойнагъанды

Бу солуу кюнледе республиканы футболдан 1-чи дивизионуну къыш чемпионаты башланнганды. Анга «Яникой-1961» футбол къауум да къатышады. Ала бла бирге бу оюннга къатышыргъа деп Нальчикге киберспортда аты айтылгъан Роберт Фахретдинов да келген эди. FIFA-ны футбол симуляторуна ойнауда анга жетген хазна спортчу жокъду Россейде.

Ыйых кюн Кенжени стадионунда яникойчула «Синдика» бла тюбешгендиле. Оюнну биринчи такъыйкъаларындан окъуна эки къаууму да, чабыууллукъгъа ётюп, бир бирге ал бермей башлагъандыла. Сёзсюз, чемпионатны хорламдан башлау кимге да кёл этдиреди келир тюбешиулени да ол халда бардырыргъа.

Яникойчуланы тренерлери Малкъондулары Мунир айтханнга кёре, быйыл иги ойнар муратлыды команда.

- Баш дивизионну жай кезиуюнден сора, бир кесек да солуп, кючалгъанбыз. Мында да ахшы кёрюмдюле болдурурбуз деп, ышанама. Бизни бла ойнаргъа татарлы жаш Роберт Фахретдинов келген эди да, анга да ыразылыгъымы билдиреме, - дегенди ол.

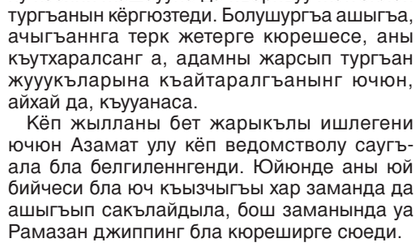

Алай бла биринчи оюнларын яникойчула 2:1 эсеп бла бошап, 3 очко бла башлагъандыла турнирни. Топланы «Синдиканы» къабакъ эшиклерине Сарбашланы Руслан бла Агаланы Руслан кийиргендиле.

Келир тюбешиулерин яникойчула Къарагъачны «Инал» футбол къауууму бла ётдюрлюкдюле.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

УФСБ

Жалгъан документ ючюн – керти жуан

Россейни Къоркъуусузлукъну федерал службасыны КъМР-де Управлениясында къуллукъ этгенле, Россейни ич ишле органларыны КъМР-де болжаллы халда къуралгъан оператив къауумуну келечилери бла бирге излеу-тинтиу жумушла бардыргъан кезиуде къоншу регионладан бирини 37-жыллыкъ инсаныны бузукълугъун тохтатхандыла. Ол къоркъуусузлукъ органланы къуллукъчусуну жалгъан удостовериясын хайырланнганы ючюн терслененди.

УФСБ-ны пресс-службасындан билдиргенлерича, Зольск районну сюдю, ол РФ-ни УК-сыны 228-чи статьясыны 2-чи кесегине эм 327-чи статьясыны 3-чю кесегине бузукълукъ этгенин тохташдырып, аны эркинлигин 3 жылгъа бла 4 айгъа условно халда сыйырыргъа, аны бла бирге тазир салыргъа деп аллай оноу чыгъаргъанды. Ол кючюне киргенди.

Ичгиле сатханларын тохтатхандыла

Россейни Къоркъуусузлукъну федерал службасыны КъМР-де Управлениясында къуллукъ этгенле полициячыла бла бирге, излеу-тинтиу жумушла бардыргъан кезиуде Чегем районну юч инсаныны аманлыкъ ишлерин тохтатхандыла. Ала жалгъан ичги затланы сатханлары ючюн терслененделе.

УФСБ-ны пресс-службасындан бизге билдиргенлерича, законсуз сатыу-алыудан 2,7 минг литр хазыр ичги затла сыйырыгъандыла. Аланы федерал маркалары болмагъаны ачыкъланнганды.

РФ-ни УК-сыны 171.1-чи статьясыны 6-чы кесегини «а» эм «б» пунктларына бузукълукъла этилгенлери бла байламлы терслеу материалла ачылгъандыла. Законлада белгиленнгенича, быллай аманлыкъ этгенни эркинлиги 6 жылгъа дери сыйырылыргъа боллукъду.

Казна ахчаны къоратханына ишеклик барды

Россейни Къоркъуусузлукъну федерал службасыны КъМР-де Управлениясында къуллукъ этгенле ич ишле органланы эмда «Россейни Почтасы» биригиую Шимал Кавказда бёлюмюню къоркъуусузлукъ департаментини келечилери бла бирге экономика аманлыкълагъа къажау излеу-тинтиу жумушла бардыргъан кезиуде почтаны Чегем районда бёлюмлеринден бирини башчысыны законсуз ишин тохтатхандыла.

УФСБ-ны пресс-службасындан бизге билдиргенлерича, ол башчылыкъ этген учрежденияны ачасын кесини жумушларына къоратханына ишеклик барды.

Чегем районну сюдю аны РФ-ни УК-сыны 160-чы статьясыны 4-чю кесегине бузукълукъ этгенин тохташдырып, эркинлигин условно халда 2 жылгъа сыйырыргъа, бу кезиуде ол кесин къалай жюрютгенин сынаргъа деп, аллай оноу чыгъаргъанды. Ол алыкъа кючюне кирмегенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш ред. орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш ред. орунбасары)
КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфия (жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйы – **42-63-01**. Баш редакторну орунбасарлары – **42-38-21**, **40-04-82**, жууаплы секретарь – **40-28-97**, секретариат – **40-93-62,** корректорла, специалистле – **42-63-52.**

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право – **42-24-02,** экономика – **42-66-73**, культура – **42-66-76,** социал ишле – **42-75-82**, курортла, туризм эм спорт – **40-39-93,** окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу – **42-37-94,** сурат алыучу – **40-59-18,** энчи корреспондент – **42-68-72,** операторла – **42-66-85.**

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла. Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениясында **2016** жылда **19 декабрьде** регистрация этилгенди.

Регистрация номер **—ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893**

Газет ыйыкъгъа юч кере чыгъады – **геуюрге, орта, шабат** кюнледе.
Багъасы 13 сомду.

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басманнганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федерал Управлениясы жууаплыды.
Телефон: **76-01-21**

Тиражы **1616** экз. Заказ № **2569**

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Холаланы Марзият – дежурный редактор; Баллиланы Феруза (1,2-чи бетле), Геляланы Валентина (3-чю бет), Бийчеккуланы Жаннета (4-чю бет) – корректорла.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5.

Электрон почта: elbor_50@mail.ru